

תלמוד

מסכת בבא מציעא

הוראות

א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.

פרק ראשון	–	(14x6)	–	84 נקודות
פרק שני	–	(4x4)	–	16 נקודות
סך הכול	–			100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: אין.

יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד. יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון (84 נקודות)

ענו על שש מן השאלות 1-10 (לכל שאלה – 14 נקודות).

1. שימוש ברכושו של אדם ללא רשותו

א. האריס של מרי בר איסק כיבד את אמימר, את מר זוטרא ואת רב אשי בפירות מן הפרדס של מרי בר איסק. אמימר ורב אשי אכלו מן הפירות האלה, ואילו מר זוטרא לא אכל מהם.

(1) על פי בעלי התוספות, הסבירו את הדעה של אמימר ורב אשי ואת הדעה של מר זוטרא בנוגע לאכילה מן הפירות.

(2) על פי בעלי התוספות, באיזה מקרה היה גם מר זוטרא אוכל מן הפירות, ומדוע?

(3) על פי בעלי התוספות, האם מותר לאדם לאכול מן הפירות של חברו ללא ידיעתו אם הוא בטוח שחברו יסכים לכך

כאשר הוא ידע על כך? נמקו את תשובתכם.

(8 נקודות)

ב. עיינו בדברי הרב אפרים נבון ("מחנה אפרים") שלפניכם, וענו על השאלות שאחריהם.

וראיתי להתוספות בסוף פרק קמא דקידושין, גבי האוכל בשוק פסול לעדות, שפירשו משם רבנו חננאל דאיירי בחוטף משל אחרים ואוכל. והקשו [התוספות] על זה: אם כן תיפוק ליה [שהחוטף פסול לעדות] משום גזלן? ותירצו: דאיירי במידי [בדבר] שאין בעל הבית מקפיד עליו. אלמא כל מידי דאין דרכו להקפיד עליו - לא מיקרי גזל.

ואפשר דאפילו למה שכתבו התוספות בפרק אלו מציאות, לא אמרינן אלא במידי דדרכו של בעל הבית להקפיד אצל אחרים, בכי הא הוא דאמרו דאע"ג דלגבי אלו יתרצה, מכל מקום אמרינן ייאוש שלא מדעת לא הווי ייאוש. אבל במידי שאין דרכו להקפיד אצל כל אדם בכי הא לא מיקרי גזל כלל.

(הרב אפרים נבון, מחנה אפרים, הלכות גזלה, סימן ב)

(1) על פי ה"מחנה אפרים", מהי הסתירה בין דברי בעלי התוספות בסוגייתנו ובין דברי בעלי התוספות

במסכת קידושין?

(2) הסבירו כיצד מיישב ה"מחנה אפרים" את הסתירה הזאת.

(4 נקודות)

ג. על פי הגמרא, מדוע נמנע מר זוטרא מאכילת הפירות גם לאחר שהשתמע מדבריו של מרי בר איסק לאריס שהוא

מסכים לכך? (2 נקודות)

2. מציאות

א. "מתני' מצא אחר הגפה או אחר הגדר גוזלות מקושרים".

על פי הגמרא, הסבירו בפירוט מדוע המקרה שבציטוט נחשב "ספק הינוח". (3 נקודות)

ב. העתיקו למחברתכם את הטבלה שלפניכם.

מציא אבדה במקום "שמשותמר לגמרי"	מציא אבדה במקום "שמשותמר קצת"	מציא אבדה במקום "שאינו משותמר כלל"	
		נוטל ומכריז	יש סימן באבדה
			אין סימן באבדה

על פי בעלי התוספות, שבצו בטבלה את ארבעת הדינים האלה:

- לא ייגע בה
- נוטל ומכריז
- הרי היא שלו
- לא ייטול ואם נטל לא יחזיר

(שימו לב: יש לשבץ אחד מן הדינים פעמיים בטבלה.) (5 נקודות)

ג. "מצא כלי באשפה..."

(1) על פי מסקנת הגמרא בנוגע לדעת רב פפא, כתבו מהו הדין בכל אחד מן המקרים האלה:

- מצא כלי טמון באשפה העשויה להיפנות.
- מצא כלי טמון באשפה שאינה עשויה להיפנות.
- מצא כלי טמון באשפה שאינה עשויה להיפנות ונמלך עליה לפנותה.

(2) הסבירו את הטעם לדין במקרה I ואת הטעם לדין במקרה II.

(6 נקודות)

3. סימנים מדאורייתא או מדרבנן

"איבעיא להו סימנין דאורייתא או דרבנן".

א. (1) הסבירו את המקרה שיש בו נפקא מינה בין שני צדדי הספק. היעזרו ברש"י.

(2) כתבו מהו הדין במקרה זה לפי כל אחד מצדדי הספק, והסבירו את הטעם לכל אחד מן הדינים.
(6 נקודות)

ב. עיינו בדברי הרב עובדיה יוסף שלפניכם, וענו על השאלות שאחריהם.

בעקבות מלחמת יום הכיפורים, נתבקשתי מחברי הרה"ג מרדכי פירון, הרב הראשי לצה"ל, והרה"ג גד נבון, סגן הרב הראשי לצה"ל (שליט"א), לשבת יחד איתם בראש בית הדין לענייני עגונות כדי לדון ולפסוק בקרוב לאלף תיקים של חללי צה"ל הקדושים הי"ד, אשר היו נשואים והשאירו אחריהם אלמנות צעירות לימים... במקרים רבים היה צורך לזהות החלל על פי מרשם שיניים שנמצא אצל רופא שיניים שטיפל בו מחיים. והינה בתשובת מהרא"י שהובאה בשו"ת מהר"י מברונא (סימן נג) כתב שאם יש נקב בשן חשיב סימן מובהק... וכל שכן כאן, שיש סתימות או עקירות בכמה וכמה מקומות, ובצמצום המקומות, דהוה ליה כנקב יש בו בצד אות פלונית...

(הרב עובדיה יוסף, שו"ת יביע אומר, חלק ו, אבן העזר, סימן ג)

הרב עובדיה יוסף פסק שכדי להתיר עגונות, אפשר להסתמך על צילומי השיניים של החלל שנמצאים אצל רופא השיניים שטיפל בו בעודו בחיים.

(1) על פי דבריו, איזה סוג של סימן נחשבים צילומי השיניים?

(2) לאיזו דוגמה בסוגייתנו הוא מדמה את הזיהוי על פי צילומי השיניים? בתשובתכם הסבירו את הדוגמה בסוגייתנו.
(4 נקודות)

ג. עיינו בדברי הרב זלמן נחמיה גולדברג שלפניכם, וענו על השאלות שאחריהם.

בדיקת DNA נראה שנחשבת כסימן מובהק, שהרי כאמור לעיל הסיכוי למציאת אדם בעל סימני זיהוי דומים הוא אחד מתוך עשרה בליון [מיליארד]. אלא שיש מי שטוען, שהבדיקות לא נעשו בכל האנשים שחיו מאז ימות האדם הראשון, ואין להקיש ממספר האנשים שנבדקו אל כלל האנושות.

לעניות דעתי אף על פי כן סומכין על זה. תדע, שהרי סומכין על טביעת עין מכוח ההנחה שאין פרצופיהן של אנשים דומים זה לזה. ומניין לנו זאת? וכי נסעו בכל העולם ובדקו את כל האנשים וראו שאין שני אנשים דומים?! אלא על כורחך שסמכו על כך שרואים הרבה אנשים, ומתוכם לא נמצאו שניים דומים, אין זה אלא שכך ברא הקדוש ברוך הוא את בריותיו, שיהיו פרצופיהם שונים זה מזה...

על כל פנים, גם ההבדלים המתגלים בבדיקת DNA הם מגדולתו של הקדוש ברוך הוא, שאף שנברא אדם יחידי, עם כל זה יש לכל איש ואיש סימני DNA שונים משאר אנשי העולם (וכך גם טביעת אצבעות ומבנה מערכת השיניים, ואף צילום דיוקנו של אדם כמו שהעלה בשו"ת עין יצחק, אבן העזר, סימן לא), וניתן להתיר אישה על סמך בדיקה זו.

(הרב זלמן נחמיה גולדברג, "היתר עגונה מ'מגדלי התאומים' בניו יורק", תחומין כג)

(1) על פי הרב זלמן נחמיה גולדברג, בדיקת DNA נחשבת סימן מובהק.

על פי דבריו, כתבו מהי הטענה של המערערים על כך.

(2) הסבירו כיצד דחה הרב זלמן נחמיה גולדברג את טענתם.

(4 נקודות)

4. אופן ההכרזה על אבדה ועדות על מי שאינו רמאי

א. "אתמר רב יהודה אמר אבידתא מכריז ורב נחמן אמר גלימא מכריז".

(1) מהו הטעם לדעת רב יהודה, ומדוע לא קיבל רב נחמן טעם זה?

(2) "תנן אמר את האבדה ולא אמר את סימניה".

על פי מסקנת הגמרא, הסבירו את המקרה שבציטוט על פי רב יהודה ועל פי רב נחמן. בתשובתכם התייחסו לאבדה ולסימניה.

(7 נקודות)

ב. הגמרא מספרת שרבה בר רב הונא אמר לאביו של רב פפא שעליו להביא עדים שיעידו עליו שאינו רמאי כדי שהוא יוכל לקבל את אבדתו.

(1) מה השתמע בתחילה מתשובת העדים על שאלת רבה בר רב הונא, וכיצד הם הסבירו את תשובתם לאחר מכן? היעזרו ברש"י.

(2) על פי רש"י, הסבירו בלשונכם מהו הקושי ההלכתי לקבל את עדות העדים לאחר שהסבירו את תשובתם.

(3) מדוע אף על פי כן קיבל רבה בר רב הונא את עדותם של העדים האלה?

(7 נקודות)

5. "פעמים שאתה מתעלם"

א. "דתנו רבנן והתעלמת פעמים שאתה מתעלם... למאי איצטריך קרא אילימא לכוהן והיא בבית הקברות פשיטא האי עשה והאי לא תעשה ועשה ולא אתי עשה ודחי את לא תעשה ועשה".

(1) I. מהי מצוות ה"עשה" בהשבת אבדה?

II. מהי מצוות ה"עשה", ומהי מצוות ה"לא תעשה" בכניסת כוהן לבית הקברות?

(2) על פי הציטוט, הסבירו מדוע קבעה הגמרא שהפסוק אינו בא לפטור כוהן מלהחזיר אבדה שנמצאת בבית הקברות.

(3) רש"י מקשה קושיה בנוגע לכלל "עשה אינו דוחה לא תעשה ועשה" במקרה של "כוהן והאבדה בבית הקברות" ומתרץ את הקושיה.

הסבירו את הקושיה של רש"י ואת תירוצו.

(9 נקודות)

ב. "איבעיא להו דרכו להחזיר בשדה ואין דרכו להחזיר בעיר מהו מי אמרין השבה מעליא בעינן וכיוון דלאו דרכה להחזיר בעיר לא לחייב או דלמא בשדה מיהת הוא דאיחייב ליה וכיוון דאיחייב ליה בשדה איחייב ליה בעיר".

(1) הסבירו בלשונכם את המקרה שבציטוט. בתשובתכם כתבו היכן נמצאת האבדה והיכן נמצא בעל האבדה. היעזרו ברש"י.

ברש"י.

(2) על פי הציטוט, הסבירו בלשונכם את שני צדדי הספק של הגמרא במקרה זה.

(5 נקודות)

6. המפקיד אצל חברו בהמה או כלים

א. "המפקיד אצל חברו בהמה או כלים... צריכא".

על פי הגמרא, הסבירו מדוע הייתה המשנה צריכה ללמדנו את הדין הן בנוגע לבהמה הן בנוגע לכלים. (4 נקודות)

ב. "מתקיף לה רמי בר חמא והא אין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם".

(1) הסבירו את הקושיה של רמי בר חמא.

(2) כתבו אם הקושיה של רמי בר חמא קשה גם לפי רבי מאיר, שסובר ש"אדם מקנה דבר שלא בא לעולם".

נמקו את תשובתכם.

(5 נקודות)

ג. (1) "אמר רבא נעשה כאומר לו לכשתיגב ותרצה ותשלמני הרי פרתי קנויה לך מעכשיו".

על פי רש"י, הסבירו כיצד התירוץ של רבא מיישב את הקושיה של רמי בר חמא.

(2) "אמר רבא נעשה כאומר לו... הרי פרתי קנויה לך מעכשיו... איכא דאמרי אמר רבא נעשה כאומר לו..."

סמוך לגיבתה קנויה לך".

על פי רש"י, הסבירו אחד מן ההבדלים שמביאה הגמרא בין שני הנוסחים של דברי רבא.

(5 נקודות)

7. תחילתו בפשיעה וסופו באונס

א. "אתמר פשע בה ויצאת לאגם ומתה כדרכה אביי משמיה דרבה אמר חייב רבא משמיה דרבה אמר פטור".

(1) במחלוקת זו בין אביי ובין רבא – מהו הטעם לדין על פי אביי, ומהו הטעם לדין על פי רבא?

(2) לפי אביי ולפי רבא, האם הדין במקרה זה תלוי במחלוקת הנוגעת ל"תחילתו בפשיעה וסופו באונס"?

נמקו את הדעה של אביי אן את הדעה של רבא.

(5 נקודות)

ב. רש"י בסוגייתנו מביא את המקרה של "ההוא גברא דאפקיד זוזי גבי חבריה אותביניהו בצריפא דאורבני איגנוב".

(1) בנוגע לאיזה עניין ייחשב מקרה זה לפשיעה, ומדוע?

(2) בנוגע לאיזה עניין ייחשב מקרה זה לאונס, ומדוע?

(5 נקודות)

ג. עיינו בדברי הרב יחיאל מיכל הלוי אפשטיין ("ערוך השולחן") שלפניכם, וענו על השאלה שאחריהם.

שומר חנם שהניח הבהמה בשדה ונכנס לעיר ובא ארי ודרסה או זאבים וטרפוה... אם נכנס בשעה שאין דרך ליכנס,

רואים אם היה יכול להציל כשהיה שם חייב ואם לאו פטור, דהרי האונס לא בא מצד הפשיעה, דאף אם לא פשע ולא

היה נכנס לעיר לא היה מציל מהם. ואין אומרים אילו היה שם, היה נעשה לו נס כמו שאמר דוד (שמואל א, י"ז, ל"ו)

"גם את הארי גם הדוב הכה עבדך", דאין לנו לחייבו מטעם זה.

ויש חולקין וסבירא להו דכיוון שהיה תחילתו בפשיעה מטילין על האונס כל מה שביכולת לתלות, אפילו מציאות

רחוקה, ורק במיתה... אין מה לתלות דלמלאך המוות אין חילוק בין מקום למקום, אבל בזה תלינן.

(ערוך השולחן, חושן משפט, סימן רצא, סעיף מא)

על פי בעל "ערוך השולחן", במקרה שבו שומר חנם עזב את הבהמה בשדה ובא ארי ודרס אותה, וברור שגם אילו היה שם

השומר, הוא לא היה יכול להצילה – מהי סברת הפוסטים, ומהי סברת המחייבים? (4 נקודות)

8. ממון המוטל בספק

"מתני' אמר לשניים גזלתי לאחד מכם מנה ואיני יודע איזה מכם..."

א. (1) "אלמא מספיקא מפקינן ממונא ולא אמרינן אוקי ממונא בחזקת מריה".

ציטוט זה הוא מסקנה של הגמרא מן המשנה.

I. הסבירו ציטוט זה.

II. הסבירו כיצד הסיקה הגמרא מסקנה זו.

(2) "ורמינה שניים שהפקידו אצל אחד זה מנה וזה מאתיים..."

הגמרא הקשתה מן הדין במקרה זה על המסקנה המצוטטת בתת-סעיף הקודם, א(1), ותירצה את קושייתה.

על פי תירוץ הגמרא, הסבירו את ההבדל בדין בין שני המקרים.

(7 נקודות)

ב. על פי הגמרא, יש סתירה בין משנתנו: "אמר לשניים גזלתי לאחד מכם מנה ואיני יודע איזה מכם..."

ובין משנה אחרת: "גזל אחד מחמישה ואינו יודע איזה מהן גזל..."

הסבירו את הסתירה בין שתי המשניות, וכתבו כיצד הגמרא מיישבת את הסתירה הזאת. (4 נקודות)

ג. "שניים שהפקידו אצל אחד זה מנה וזה מאתיים... נותן לזה מנה ולזה מנה..."

רבא העמיד דין זה במקרה ששניהם הפקידו את כספם זה בפני זה באותו הזמן.

על פי בעלי התוספות, האם במקרה זה אדם המעוניין "לצאת ידי שמיים" צריך להשיב מאתיים לשניהם?

נמקו את תשובתכם. (3 נקודות)

9. אונאת דברים

א. "תנו רבנן לא תונו איש את עמיתו באונאת דברים הכתוב מדבר..."

(1) הסבירו את הוכחת הברייתא שהפסוק שבציטוט עוסק באונאת דברים.

(2) בהמשך הברייתא מובאים מקרים שבנוגע אליהם נאמר בסוף הברייתא: "שהרי הדבר מסור ללב וכל דבר המסור

ללב נאמר בו ויראת מא-להיך".

בנוגע לאחד מן המקרים שבברייתא, הסבירו מדוע הוא דבר המסור ללב. העזרו ברש"י.

(3 נקודות)

ב. (1) על שלושה אנשים נאמר שדינם לרדת לגיהנום ולא לעלות ממנו. שניים מן השלושה הם "המלבין פני חברו ברבים

והמכנה שם רע לחברו". על כך שאלה הגמרא: "מכנה היינו מלבין".

הסבירו את השאלה של הגמרא ואת תשובתה.

(2) ציינו שני אנשים שצריך להיזהר מאוד שלא להונות אותם בדברים, ובנוגע לכל אחד מהם הסבירו מדוע צריך

להיזהר מאוד בכך.

(8 נקודות)

ג. "אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן נוח לו לאדם שיבוא על ספק אשת איש ואל ילבין פני חברו ברבים".

דברים אלה נאמרו בנוגע למעשה דוד ובת שבע.

על פי רש"י, מדוע הוגדרה בת שבע "ספק אשת איש", ומה ענה דוד לאנשים שהלבינו את פניו? (3 נקודות)

10. תנור של עכנאי: לא בשמיים היא

א. "...עמד רבי יהושע על רגליו ואמר לא בשמיים היא..."

(1) בנוגע לדברי רבי יהושע הקשו בעלי התוספות: "והא דאמר בפ"ק דיבמות דהלכה כב"ה משום דיצאה בת קול".

הסבירו את הקושיה של בעלי התוספות.

(2) על פי התירוץ הראשון של בעלי התוספות, באיזה מקרה משגיחים בבת קול, ובאיזה מקרה אין משגיחים בבת קול?

(4 נקודות)

ב. עיינו בדברי הרב חזקיה די סילוה ("פרי חדש") שלפניכם, וענו על השאלות שאחריהם.

ומה שהוקשה... מהא דאמרינן פרק קמא דיבמות דיצתה בת קול לומר דהלכה כבית הלל וקיימא לן הכי בכל דוכתא, לא קשה מידי. דקיימא לן כרבי יהושע דאין משגיחים בבת קול, ומאי דנפק בת קול דהלכה כבית הלל כדאיתא פרק קמא דעירובין ההיא משום כבודן דבית הלל לאחשוביניהו טפי. והא דקיימא לן בכל דוכתא דהלכה כבית הלל לאו משום בת קול, דהא לא משגיחים ביה, אלא משום דמשמע לן כפשטיה דקרא ד"אחרי רבים להטות" דאזלינן בתר רובא ממש, ולא בתר חידוד טפי. ומשום הכי קיימא לן כוותיהו דבית הלל דרבים נינהו ודוק.

(הרב חזקיה די סילוה, פרי חדש על הרמב"ם, הלכות יסודי התורה, פרק ט', הלכה ג')

(1) הסבירו כיצד יישב ה"פרי חדש" את הקושיה שהוקשה ממסכת יבמות על דברי רבי יהושע "לא בשמיים היא".

(2) על פי ה"פרי חדש", מדוע נפסקה הלכה כבית הלל?

(5 נקודות)

ג. עיינו בדברי המהר"ל שלפניכם, וענו על השאלות שאחריהם.

כאשר תתבוננו במעשה השם יתברך, שכל אשר נברא צריך תיקון ועשייה. הרי החיטים צריכים תיקון לעשות אותם כדי שיהיו מתוקנים לאדם, ולא נבראו מן השם יתברך שיהיו חיטים גמורים. ובמדרש (בראשית רבה י"א, ו'), כל מה שנברא בששת ימי בראשית צריך תיקון ועשייה אחרת; כגון חיטים צריכים לטחון, החרדל צריך להמתיק, התורמוס צריך להמתיק, עד כאן... ומפני כי התורה ניתנה מן השם יתברך על ידי הנביא, ומעלת השכל הוא יותר מן הנביא, וכמו שאמרו (בבא בתרא יב, ע"א) חכם עדיף מנביא, לפיכך כמו שפועל השכל הוא יותר גדול מן הטבע, כמו שהביא רבי עקיבא ראייה כי פעולת האדם השכלי יותר גדול מן הטבע, כך פעולת השכל יותר גדול מן הנבואה, שכך אמרו ז"ל "חכם עדיף מנביא". ולכך החכמים הם הם תיקון והשלמה אל התורה. ואף שניתנה בסיני על ידי משה, שהיה נביא ה', מכל מקום מצד החוכמה, שהיא גדולה מן הנבואה, השלמת התורה על ידי השכל, שהוא מברר הכול.

וזה אומרים (מכות כב, ע"ב) כמה טפשי הנהו גברי, דקיימי מקמי ספר תורה, ומקמי תלמיד חכם לא קיימי. הרי בתורה

כתיב (דברים כ"ה, ג') "ארבעים יכנו", ואתו רבנן ובצרי חדא.

(מהר"ל, תפארת ישראל, פרק סט)

(1) על פי המהר"ל, הסבירו כיצד בא לידי ביטוי הרעיון ש"פועל השכל הוא יותר גדול מן הטבע".

(2) על פי המהר"ל, הסבירו כיצד בא לידי ביטוי הרעיון ש"פעולת השכל יותר גדול מן הנבואה".

(5 נקודות)

שימו לב: המשך הבחינה בעמוד הבא.

פרק שני – קטע שלא נלמד (16 נקודות)

לפניכם קטע ממשנה במסכת סנהדרין, דף עו, ע"ב, וסוגיית הגמרא עליה בדף עו, ע"ב–דף עז, ע"ב. למדו את הגמרא (היעזרו בפירושו רש"י), וענו על השאלות לפי ההוראה שבעמוד 11.

ביאור מילים:

אור – אש

צמצם – קָבַשׁ, מנע מלצאת

פרע עליו מעזיבה – עשה חור בתקרה

הבלא – הבל, מחנק

שרגא – נר

הנשרפין פרק תשיעי סנהדרין

מתני' כצט. פרמי"ר צלע"ז. אוחז ראשו של חצירו ומוקפוס צמים כדי שלא יוכל להרים ראשו וינער ומת:

מתני' רוצח שהכה את רעהו באבן או בברזל^י וכבש עליו לתוך המים או לתוך האור ואינו יכול לעלות משם ומת חייב דחפו לתוך המים או לתוך האור ויכול לעלות משם ומת פטור

גמ' וכבש

עליו לתוך המים: רישא רבותא קמ"ל וסיפא רבותא קמ"ל רישא רבותא קמ"ל אף על גב דלאו איהו דחפו כיון דאין יכול לעלות משם ומת חייב סיפא רבותא קמ"ל אע"ג דדחפו כיון דיכול לעלות משם ומת פטור

גמ' אף

על גב דלאו איהו דחפו. אלא שנפל מעצמו וזא זה וכבש עליו ולא נתנו להרים ראשו: שיקול לעלות משם. אדם אחר כיוצא בזה ושעה גרמה לו: פטור. הדוחף ללא עזיד שיעור מיתה:

כפתו

ומת צרעצ. דצשעה שכתתו אין כאן דבר הריגה והרעצ זא מאליו והולך וחזק לאחר זמן כל שעה ולא דמי לצמצם צמים וזאור דההורג מוומן: סוף חמה לבא פטור. כלומר אם לא היתה שם חמה צשעה שכתתו אצל סוף לבא כאן וזה לא יכול לעמוד וסופו למות פטור שלא היה ההורג מוומן להריגה וגרמא הוא ואין דינו מסור לבית דין אלא לשמים: כפתו לפני ארי פטור. דאי נמי לא היה כפות לא היה יכול להציל עצמו מן הארי. צכולהו גרסינן אמר רבא: הני אזלי והני אסו. ולא מת על ידי יתושים הראשונים שהיו מוכנים שם שחמה כתות עברו עליו: כפה עליו גיגית. ומת בהצלל: או שפרע עליו מעזיבה. וזה היה יסן ונכנסה שם הצינה פטור שההורג זא לאחר זמן: צביטא דשישא. שסמוס ציותר ואין הבל האור והנר^י יכול לזאת ממנו: טעמא דאדליק ליה שרגא. שזמן את ההורג: הא לא אדליק ליה שרגא. ומת בהצל פיו דומיא דכפה עליו גיגית פטור: צשעתיה. מיד צשעת כפייה מתחיל ואח"כ הולך וחזק:

אמר רבא "כפתו ומת ברעב פטור ואמר רבא "כפתו בחמה ומת בצינה ומת חייב יסוף חמה לבא סוף צינה לבא פטור ואמר רבא כפתו לפני ארי פטור לפני יתושין חייב רב אשי אמר אפילו לפני יתושין נמי פטור הני אזלי והני איתמר כפה עליו גיגית ופרע עליו מעזיבה רבא ורבי זירא חד אמר חייב וחד אמר "פטור תסתיים דרבא הוא דאמר פטור דאמר רבא כפתו ומת ברעב פטור אדרבה תסתיים דרבי זירא הוא דאמר פטור דא"ר זירא "האי מאן דעייליה לחבריה בביתא דשישא ואדליק ליה שרגא ומת חייב טעמא דאדליק ליה שרגא הא לא אדליק ליה שרגא לא אמרי התם בלא שרגא לא מתחיל הבלא בשעתיה הכא בלא שרגא נמי מתחיל הבלא בשעתיה:

ענו על ארבע מן השאלות 11–15 (לכל שאלה – 4 נקודות).

"רוצח שהכה את רעהו באבן או בברזל וכבש עליו לתוך המים... אף על גב דדחפו כיוון דיכול לעלות משם ומת פטור".

11. א. "וכבש עליו לתוך המים או לתוך האור ואינו יכול לעלות משם ומת" – כתבו בלשונכם מקרה זה.

ב. על פי הגמרא, הסבירו מדוע היה אפשר לחשוב שהכובש יהיה פטור, ומדוע אף על פי כן הוא חייב.

12. א. כתבו בלשונכם את המקרה שבסיפא של המשנה.

ב. על פי הגמרא, הסבירו מדוע היה אפשר לחשוב שהדוחף יהיה חייב, ומדוע אף על פי כן הוא פטור.

13. "אמר רבא כפתו ומת ברעב פטור".

א. על פי רבא, אדם שקשר את חברו עד שמת ברעב – פטור. הסבירו מדוע.

ב. על פי רש"י, הסבירו מדוע הדין במקרה זה שונה מן הדין במקרה ש"כבש עליו לתוך המים או לתוך האור".

14. "ואמר רבא כפתו לפני ארי פטור... הני אזלי והני אתו".

א. לפי רבא, הסבירו את הטעם לדין במקרה ש"כפתו לפני ארי".

ב. רב אשי חלק על רבא בנוגע לדין במקרה של "[כפתו] לפני יתושין".

מהו הטעם לדעת רב אשי?

15. "איתמר כפה עליו גיגית ופרע עליו מעזיבה... הכא בלא שרגא נמי מתחיל הבלא בשעתיה".

בנוגע למקרה "כפה עליו גיגית ופרע עליו מעזיבה" הגמרא מבררת מיהו האמורא שסובר שבמקרה זה

הדין הוא פטור – רבא או רבי זירא.

א. הסבירו בפירוט מה הייתה הסיבה של הגמרא לומר שהאמורא שסובר כך הוא רבי זירא.

ב. הגמרא דחתה סברה זו. הסבירו את הדחייה של הגמרא.

בהצלחה!